

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. De Comparatione Monachi, quantum ad incapacitatem cum servo, ac Filio famil.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPVT VI.

De Comparatione Monachi, quantum ad incapacitatem cum seruo, ac Filio-famil.

eibo, & vestito, & domo reliquique ad vitam necessariis utitur, sed tanquam alienis, quorum usum duntaxat habent, non tamen sunt domini illorum. Eam enim vim habet paupertatis votum, quo Religiosi astringuntur, ut non magis quam iumenta, de quibus diximus, habiles sint ad rerum dominium, ut nos etiam supra, dum de usu ageremus attigimus. Imo, ut uno verbo dicam, quantum ad incapacitatem bonorum exteriorum, manent tanquam mortui delicti omni Domino ac jure quolibet civili. Ob quam rationem in jure Religiosus mortuo comparatur, ut patet ex Cap. placuit 2. 16. q. 1.

Et ratione probatur, quia voto paupertatis Religiosi astringuntur servare virtutem Evangel. paupertatis; haec autem consistit in totali abdicatione omnium rerum, ut Christus Dominus docuit Luc. 14. Qui non renuntias omnibus, qua possidet, non potest meus esse discipulus. Et illud Matth. 19. Si vis perfectus esse, vende & vende omnia qua habes &c. Et cum illa incapacitas, sive abrenuntiatio voluntaria, quam virtus evangelica praefert, sit, quae in hoc voto firmatur, manifeste sequitur debere esse totalem, ac omnimodam renuntiationem.

Quarto patet, quia omnes Religiosi sunt aequales quoad votum paupertatis in particulari, ut docuit Sylvest. verb. Religio. 6. in 4. in fin. Navarr. de redditib. q. 1. monit. 10. Alvarus Pelagius de planctu Eccles. ubi supra. Et novissime Salon de Justitia, & jure q. 2. de dominio, & expressè id docuit Joannes XXII. in Extravag. Ad conditorem. de verb. signif. Et ratio ipsa demonstrat, quia aequaliter omnes profitentur paupertatem, sicut & castitatem, & aequaliter abdicant à se omnia dominii, ac possessionis jura. Et multi Pontifices agentes de paupertate in particulari fratrum Minorum, declaraverunt ipsos esse incapaces cujuscunque dominii jurisve civilis, tantumque habere in rebus sibi concessis, merum, simplicemque usum facti (quem sup. ex mente Navarr. possessionem a finariam appellavimus) ut expresse decreverunt Nicolaus III. in declarationibus Regul. D. Franc. art. 2. ubi ait, fratres Minores tantum habere simplicem usum rei, qui usus non juris, sed facti tantummodo nomen habet, quod, quia facti est tantummodo praebet utentibus, nihil tamen juris. Haec & alia Nicol. Idem etiam docuere, Clemens V. Gregorius IX. & alii plures Pontifices teste Corduba in Reg. Minorum ubi supra puncto. 3.

Ergo fatendum est ratione voti paupertatis, quae aequalis est in omnibus ceteros Religiosos nudasse se omnibus rebus, actionibus, possessionibus, juribusque civilibus, retento tamen eo usu, nempe facti, sine quo vita humana transigi non posse.

Illud tamen notare oportet, quod licet votum paupertatis auferat cujuscunque dominii aut juris capacitatem, non tamen tollit facultatem administrandi per se temporalia bona, modo id fiat ex consensu superioris, ut optime resolvit Navarrus, de reddit. qu. 1. monit. 8. & Comment. 2. regul. n. 2. esseque id verum experientia testatur in Abbatibus aliisque Religiosis beneficiis, qui sine ullo proprietatis vitio bona monasterii administrant.

UT exactius haec incapacitas, quae tam ab obedientia, quam à paupertate provenit, percipiatur, explicanda est ex comparatione Monachi cum seruo, ac filio-famil. Vulgare est in jure, ac tritum axioma, monachum tam filio-familias quam seruo aequiparari, ut expresse habetur Cap. exiit. §. porro, & §. ad haec, de verb. signif. in 6. idque saepius repetunt utriusque juris interpretes, tam in Cap. in praesentia, de probationibus & in Cap. olim de privilegiis, quam in Authent. Ingressi, C. de sacrosanct. Eccles. & aliis pluribus locis. Et quamvis tam filio, quam seruo monachum censente comparandum; dissentiant tamen auctores, cui horum magis monachi debeant assimilari. Aliis enim durum videtur monachalem statum servituti, ac famulari servorum fore comparandum, ac proinde filio-famil. potius comparare nituntur. Et hanc esse magis communem opinionem ex mente Jafonis, & aliorum docuit speculum testamentorum, Gloss. 12. n. 19. Aliis vero hanc monachi subjectionem potius servituti, quam filiationi aequiparandam videntur. Docuit id Innocent. in Cap. cum olim 2. de privileg. Barth. in lib. 1. d. bus. servorum & l. 1. c. de bonis qua liberis, hanc esse communem opinionem fatetur Covarr. c. 1. n. 21. de testam. & Alciatus in lib. 1. n. 53. de vulgari. Et tam hujus, quam prioris sententiae plures alios auctores refert Menchaca l. 3. de successuum creatione, §. 21. num. 250.

Pro conciliatione verò harum opinionum distinguendam existimo. Aut enim sermo est de comparatione monachi cum filio, vel seruo in quantum ad acquisitionem bonorum, vel quantum ad subjectionem, sive obsequium quod praestant ei, cujus obedientiae, & potestati subsumunt. Si prioris modo loquamur, monachus indifferenter tam filio, quam seruo in acquisitione bonorum comparatur, prout monasterio fuerit utilis, ut optime resolvit Molina Tom. 1. de Justit. tract. 2. disp. 140. & novissime Carolus Tapia in authent. Ingressi. Verbo sua. Cap. 1. num. 1. Quam sententiam fatetur esse omnium Scribentium tam in dictam Authent. quam in Cap. in praesentia, de probatione. Quod est dicere omnibus casibus, in quibus servus, vel filius acquirit tam Domino quam Patri, monachum etiam monasterio acquirere, nec non quotiescunque patri aut Domino aliquid jus ratione servi, vel filii, qui in eorum sunt potestate competit, simile quoque jus monasterio ratione monachi competere debere, non verò monachum omnino seruo, aut filio aequiparatur; quia in aliquibus casibus servus ac filius proprium aliquid retinere possunt, & ideo in his non comparantur, quia hoc non est utile Monasterio; Imò si Monachum ex una parte, ac filium aut servum ex alia sumamus, etiam loquendo in illis casibus, in quibus servus ac filius patri, aut Domino acquirunt, adhuc fortius est jus acquirendi, quod monasterio competit ratione monachorum: cum, quia jus hoc acquirendi quod per monachum mona-

Quomodo omnes Religiosi sint aequales quoad votum paupertatis in particulari.

Cajet. 2. in hoc... in hoc... & castita... in hoc... ne cui... licet verò... et in eand... si Cap. 1... ni ut pra... Religio... omni... neque... in Cap... in Eccle... ratis vo... res om... i domi... ossessio... dmini... solo us... nra pos... mentis... nguli & cibo

IESU Spirit. II

sterio contingit, consequitur ad strictius vinculum, nempe ad votum obedientiae, quod arctius, & tenacius vinculum est, quam jus servitutis, vel patriae potestatis, utpote omnino, & in perpetuum indissolubile. Tum etiam, quia haec incapacitas consequitur ad potissimam radicem dominii, nempe ad renuntiationem omnimodam propriae libertatis, quod non contingit in servo, neque in filio, qui adhuc in rigore propriam retinent voluntatem. Tum denique quia per votum paupertatis firmatur expresse haec incapacitas, & omnino fit monachus inhabilis, & incapax cujuscuque dominii, ac proinde pluribus, iisque fortissimis titulis monachus redditur incapax, quam servus, vel filius: Quare arctiori jure ac vinculo astringitur, nihil proprium habere, sed omnia, quae illi obveniunt statim monasterio acquiruntur. In quo sensu verum est, quod aliqui dicunt, quantum ad acquisitionem monachum esse plusquam servum. Qua ratione intelligendum est *Cap. multos § 4. distinctione*, dum docet strictiorem esse servitutem monasterii, servitute humanam. Quod ratione praedictae acquisitionis non est dubitandum, & docet expresse id *Navarr. Comment. 2. de Regul. n. 42. & de redd. q. 1. monit. 12. & in Apolog. monit. 14.* idque colligitur ex *Cap. exiit §. porro, & §. ad haec, de verb. sig. in 6.* quae arctiorem incapacitatem in monachis quam in servis agnoscunt. Similitudinem etiam quantum attinet ad acquisitionem, monachus censendus est plusquam filius, cum monachus vinculum sit arctius patriae potestate, in qua praedicta acquisitio fundatur. Nam ingressu Religionis patriae potestas rumpitur, ut affi mant *Navarr. Comment. 3. de regul. n. 47. Ant. Gom. lib. 1. variar. Cap. 1. n. 4. q. 11* pro sua sententia adducunt *Abbatem, Accurs. Bart. & alios.*

Ex hac igitur stricta acquirendi ratione ortum habuit illa generalis juris regula: *Quidquid monachus acquirat, monasterio acquirat.* Ut colligitur ex *Cap. Abbatem 18. quest. 2. & Auth. ingressi. C. de sacrosanctis Ecclesiis, & ex §. illud, athen. de monachis.* Et Scriptores omnes in dicto *Cap. in praesentia, & dict. Cap. olim, & dicta Auth. ingressi*, cujus ea est ratio, quia cum monachi sint sub potestate monasterii, nihil sibi possunt acquirere, sed potius illi, sub cujus imperio sunt constituti, ut *sup. Cap. praeced. latius* tradidimus.

Quomodo sit intelligendum, bona sequuntur personam.

Secundo, quia cum bona sequantur personam, si persona est sub potestate monasterii, bona etiam ad illud pertinere debent. Praedicta vero regula non est ita intelligenda; quasi monachus aliquid sibi acquirat, & postea illud transferat in monasterium, cum sit omnino incapax sibi quidquam acquirendi, sed intelligenda potius est ratione monachatus, veluti mediane quodam instrumento ea quae alias ad monachum, si esset homo liber, pertinerent, monasterio acquiri, ut notant Legistae in dicta *Auth. Ingressi*, in illis verbis *ipso ingressu*, quibus denotatur quod ipso facto, quo aliquid ad monachum pervenerit, illud monasterio acquiri. Unde monacho ignorante, & invito potest monasterium adire hereditatem, ut habetur *Cap. Religiosus de electione in 6.* quia Religiosus velle ac nolle non habet. Et haec nunc de hac acquisitione dicta sufficiant; nam de illa latius infra dicemus.

Si vero fiat comparatio inter monachum &

servum, non quantum ad acquisitionem, sed quantum ad rationem servitutis, tunc verè dicendum erit, Monachum potius cum filio, quam cum servo fore comparandum. Quod ut rectius intelligatur, comparanda erit potestas, quam Praelati in suos monachos exercent, cum ea, quae dominis vel patribus ratione dominii, vel patriae potestatis competere potest.

Sciendum igitur est è *Gelasio Pontifice* (de refertur *Cap. nullam 18. q. 2.*) omnem Religionem sive Monasterii potestatem, tam in temporalibus, quam in spiritualibus ad Praelatum pertinere. Cum enim Religio sit quaedam perfectionis schola, & via optima ad comparandam perfectionem medio Praelatorum ductu, ac magisterio. (ut saepius repetit *D. Thom. 2. 2. quest. 186. de religiosis tractans*) necessarium fuit, ut apud Praelatos Religionum spiritualis, & interior iustitiae resideret, qua possent monachorum jura dispensare, verbum DEI exponere, confessiones audire, Sacramenta ministrare, ac denique reliqua media ad tantam perfectionem spectantia, ut veros ex officio pastores applicare deceret. Quibus etiam iudicialia potestas adjoinitur, ut docet *D. Thom. quodlib. 1. art. 16. Religiosi*, inquit, *Praelatus in Capitulo praesit, sicut verus iudex Ecclesiasticus, aut secularis in judiciali foro.* Ex propter hoc *Gloss. in Clem. Dudum, de reb. Eccl. non alienandis* regularium Praelatorum jurisdictionem quasi Episcopalem appellat. Haec enim omnia Religio simul cum approbatione, ac confirmatione Regulae à Sede Apostolica accipit.

Hac igitur Superiorum jurisdictione, & potestate praetermissa, de qua hic non agimus, de alia arctiori potestate, quae non immediate à summo Pontifice emanavit, quamvis summorum Pontificum auctoritate, & confirmatione roborata sit: sed ab ipso Religioso, qui omnino spontaneè, & liberè in Superioris manibus suo juri renuntiat, cum se illi per professionem, & praecipue paupertatis & obedientiae voto perfectè submitit & tradit; de hac inquam potestate, quae ex praedicta oblatione Religiosi in Praelato confurgit, hic tantum differimus. Nam prior illa jurisdictione non reperitur in patre, neque in Domino, ut utriusque fieri possit comparatio.

Observandum est praeterea ex *Arist. 3. Ethic. Cap. 4.* duplicem esse principatum, unum dominativum, cujus videlicet haec est natura, ut princeps, sive Dominus praecipue ac per se utilitati suae studeat, subditorum vero commodo per accidens, in quantum eorum utilitas in suam utilitatem reflectitur. Alterum aeconomicum esse, qui subditorum utilitatem & commoda respicit primario: propriam vero utilitatem quasi per accidens. Quomodo gubernator navis praecipue vectorum saluti consulit, suae vero ex accidenti, quia ipse quoque unus ex eis est, qui in navi vehuntur. Eiusmodi est potestas patris in filios, viri in uxorem. Haec Aristoteles. Quibus consentiunt, quae adducit *Plato dialogo 1. de rep.* qui ut pastor inquit, *qua pastor est curat gregem ad ipsius gregis utilitatem, & non ad suam, sic qui hominibus praesit, nihil aliud propositum habet, quam eorum bonum, qui sub ipso sunt.*

His praemissis, restat ut comprobemus monachorum obedientiam non cum illa servili, quae mancipiorum propria est, sed potius cum ingenua filiorum esse comparandam, ac prionde potesta-

Prelatorum potestatem

potestatem Prelatorum non esse dominativam, qualis est dominorum in servos, sed tantum æconomicam, quæ magis propriam potestatem, quam aliam quamlibet dominationem refert. Et id primo constat ex sententia relictæ Aristotelis ac Platonis ut supra. Si enim dominativa potestas primo, & per se in Superioris commo dū ordinari, cum constet Religiosos, & per se non ordinari in Religionis, aut Superioris utilitatem, cum Religiosi non sint propter Religionem, sed potius è contrâ, propter Religiosos Religio, evidenter colligitur potestatem hanc non dominativam, sed æconomicam tantum esse, colligiturque evidenter ex illis verbis. Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic, sed qui major est vestrum, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut qui ministrat. Quæ verba, inquit, Bernardus Lib. 2. de consideratione ad Eugenium non solum de humilitate, sed & veritate dicta esse, modumque & formam potestatis à Christo Domino Ecclesiæ suæ relictæ contineri. Et lib. 3. comparat Bernard. hoc potestatis genus villico, vel pædagogico, his verbis. Nam & illi villa, & huic parvulus Dominus est subiectus, & tamen neque ille villa, neque hic Domini sui dominus est, ita inquit, & tu præsis ut provideas, ut consulas, ut procureas, ut serves, præsis ut servus, ut fidelis servus, quem constituit Dominus super familiam suam. Ad quid? ut des illis escam in tempore, hoc est, ut dispenses, non ut imperes. Hæc Bernardus. Ex quibus apparet eum, qui in Religione præest, servum esse; nam servit omnibus commodis, & profectibus tam corporalibus, quam spiritualibus. Quare idem Bernardus Ser. 25. in Cant. idem munus esse ait rectorum spiritualium quod medicorum, quorum omnis cura ad ægri utilitatem refertur; imò & serm. 23. ibidem eos matres appellat, idque eorum officium ita exhortando demonstrat. Suspendite, inquit, verbera, producite ubera; pectora lacte turgescant, non typo turgescant. De quo nos latè ex auctoritate Basilien. Augustini, & Francisci, aliorumque Patrum sub finem nostræ Reg. in Exhortatione illa Prioris ad humilitatem disservimus.

Constat igitur ex dictis, Religiosorum subjectionem, quantum ad incapacitatem, cum qua connexa est, actiorem esse in jure acquirendi, qualibet alia humana servitute, nec excogitari posse majorem incapacitatem, & privationem dominii eâ, quæ Religiosis competit, tam ratione obedientiæ, quam ratione voti paupertatis. Quantum verò ad alios effectus hanc subjectionem, & obedientiam non esse æque duram ac illam, qua servi sunt addicti, sed potius esse ingenuan servitutem, & suavissimam obedientiam, in qua Prelati non principum, vel dominorum jura, sed potius Pastoris, Patris, Medici, Gubernatoris, ac etiam Matris exercent.

CAPUT VII.

De duplici Voto Paupertatis solemnii & simplici, ac etiam de paupertate in communi & particulari, quæ æqualis est omnibus Religiosis.

Rectius percipientur ea, quæ nuper de paupertatis voto tradidimus ex divisione illa Thom. à Jesu Oper. Tom. L

communis hujus voti in votum simplex & solemne, quæ divisio communis est aliis etiam votis obedientiæ & castitatis. De differentia inter votum simplex & solemne, multi multa hoc tempore scripserunt, breviter tamen aliorum opiniones referentes nostram statuemus; præmittentes primo non esse controversiam de differentia istorum votorum quantum ad effectum, cum inter omnes constet, ea ab effectu penes hoc differre, quod solemne dirimat matrimonium contractum, quia hominem reddit inhabilem ad contrahendum; simplex verò licet impediatur contrahendum, quia peccaret sic contrahens, non tamen invalidat neque dirimit contractum. Quare difficultas est, quomodo differant hæc vota à priori; id est, suis propriis rationibus. Dux sunt præcipuæ opiniones de hac re.

Prima docet natura sua distingui, in quo autem hæc differentia consistat, non uno modo explicant hujus sententiæ Authores, alii dicunt votum simplex esse, quo quis suæ personæ promittit obsequia & ministeria, non tamen tradit suam personam; votum verò solemne esse traditionem personæ, & ex consequenti aliorum omnium. Unde inferunt votum solemne in traditione consistere, simplex verò non item; sic ut solemne votum & simplex differant, non aliter atque sponsalia & matrimonia, quod sicut in Sponsalibus est sola promissio futuri conjugii, in matrimonio verò traditio, qua unus conjux se alteri tradit; sic in simplici voto v.g. Religionis est sola promissio, qua quis promittit Religionis ingressum, in solemni verò traditio ipsa, qua is qui vovet, sese Religioni tradit, & Religio eum admittit ac recipit. Ex quo oritur aliud discrimen, quod in solemni voto non solum est promissio sive traditio, sed etiam est acceptatio expressa ex parte Ecclesiæ, sive Religionis, quæ loco ipsius DEI acceptat hanc traditionem, & ipsa sese adstringit ad sustentationem & ad functiones alias obeundas in commo dum profitentis, quo fit, ut solemne votum emittatur in manibus alicujus, qui nomine Religionis, seu potius DEI recipiat illam promissionem; in voto verò simplici sola est promissio, quia nullus est, qui nomine Religionis vel Ecclesiæ recipiat, & ubi receptio non est, nequit esse traditio. Hujus sententiæ fuit De Thomas & innumeri alii Authores, quos novissimè latissimèque refert P. Sanchez, de Matrim. Tom. 2. lib. 7. disput. 25. num. 7.

Alii aliter distinguunt, docentes votum solemne esse ex natura sua perpetuum, simplex verò licet ex accidenti possit esse tale, non tamen necessario, quia sæpe multa vovemus ad tempus. Demum alii quod solemne in quadam consecratione consistat, non ita simplex.

Secunda sententiæ docet votum simplex & solemne ejusdem rei, non differre per se ex ipsius voti ratione & natura, vel jure divino, sed sola Ecclesiæ constitutione; quam sententiam sequuntur ferè omnes Juris Pontificii Interpp. & novissimè gravissimi Authores, quos ibidem refert & sequitur P. Sanchez. Nos verò media via incedentes, breviter inter hæc vota, eam discriminis rationem assignamus, quod licet conveniant in ratione promissionis, tamen solemne votum habet adjunctam traditionem perfectissimam promissioni, quam non præsertat votum simplex, ut sentiant Authores primæ sententiæ, quia Religiosus sponte se & omnia sua obtu-

IESU Spirit. II

Vid. nost. Antonii 2 part. direc. d'orri Reg. Tract. 3. disp. 1. n. 83. & leqq. & Andri. à Matre DEI T. 6. 4. Curs. moral. Theol. Tract. 15 Cap. 1. punct. 30.

frionem, led... tunc verè di... cum filio... lum, Quod m... la exit potestas... exerceret, cum... tione domini... deat.

Pontifice (e... em Religiois... in temporalit... atum pertine... perfectionis... andam perfe... ac magist... 2. quæst. 186... fuit, ut apud... teorior juvil... chorum jura... confessionem... denique reli... spectantia... icare decet... jungitur, ut... Religiosi, in... ut versu judex... ro. Ex pro... rebu Eccles... um juvilid... Hæc enim... tione, ac... holicæ acco... ne, & po... nimus, de... mediore à... s surmo... tione ro... ai omnino... nibus suo... nem, &... oro perfe... potestare, in Prelato... prior illa... ue in Do... cio.

3. Ebbis... in domi... ur prin... ut utilit... per ac... ato utili... esse, me... respicit... tati per... accipit... identit... avi vo... os, viri... onsen... qui ut... d'ipsum... eorum

s mo... ervilli, cum... onde... testa.